

ZAKIR HUSSAIN

<< De tabla kan dat allemaal makkelijk aan >>

Zakir Hussain is al jaren onomstreden de beste tablaspeler van het moment, en volgens sommigen zelfs van de afgelopen eeuw. Hij heeft met de beste Indiase muzikanten gespeeld en ook zijn solo performances zijn alleen geschikt om ademloos naar te kijken. Want het is ongehoord, wat deze man uit zijn tabla haalt. Maar niet alleen in de klassiek Indiase hoek is hij actief. Al sinds hij met John Mc Laughlin in Shakti speelde in de jaren zeventig heeft hij een flinke duit in het wereldmuziek/fusion-zakje gedaan. Of wat te denken van zijn project met Bill Laswell, *Tabla Beat Science* genaamd? Daarmee toont hij aan dat ook de laatste fusion-ontwikkelingen niet aan hem voorbij zijn gegaan. In november doet Zakir Hussain ons land aan met Shakti, ik had alvast een gesprek met hem.

Tekst: **Luther Zevenbergen**

Foto: **Susana Millman**

Zakir Hussains vader Alla Rakha, was jarenlang vaste begeleider van Ravi Shankar, en in die hoedanigheid verantwoordelijk voor de prominere rol die de tabla sindsdien op het concertpodium inneemt. De tablasolo's, en muzikale dialogen met Shankar hebben de opvatting van de rol als percussionist op zijn kop gezet. Was de tablaspeler vroeger een begeleider zonder echte inbreng, nu is het allemaal heel gewoon dat de tabla regelmatig ruimte

krijgt voor een spetterende solo. De credits voor die manier van spelen gaan naar Alla Rakha.

Zoals dat gaat in Indiase muziekfamilies gaf hij zijn zoon vanaf jonge leeftijd les in zijn instrument, om zo de familietraditie voort te zetten. Je zou kunnen zeggen dat dat gelukt is. Vanaf het begin bleek Zakir Hussain een fenomenaal talent te bezitten. En ook hij heeft zijn hele carrière nieuwe innovaties toegevoegd aan het palet van de tabla. Al op twaalfjarige leeftijd begon hij met toeren. Eind jaren zestig bracht hem dat al naar Europa. Als ik hem anno

2003 spreek zit hij in een hotel in Nice, waar hij de vorige avond heeft opgetreden.

'Ik ben nu een tour aan het doen met een hele oude vriend, Aashish Khan. Hij is eigenlijk degene met wie ik voor het eerste toerde, in 1969 naar Europa, en met wie ik voor het eerst buiten India optrad. Daar kreeg ik telefoon van Ravi Shankar om met hem te spelen. Van daaruit begon het allemaal te lopen. Maar mijn vriend, waar ik nu mee speel, bespeelt de sarod. Aangezien hij dus de oudste zoon van Ali Akbhar Khan is, speelde ik veel met mensen uit die familie. Toen ik in Amerika kwam,

bood Ali Akbhar Khan me aan om les te geven in zijn school. Daar ontmoette ik vanaf dat moment allerlei muzikanten en zo begon het op gang te komen. Dus de man die me gepusht heeft, Aashish Khan en mijn twee broers Fazal Qureshi en Taufiq Qureshi, reizen en treden nu samen op. We doen klassieke stukken afgewisseld met percussie, zoals tabladuetten.'

Shakti

Zoals gezegd houdt Hussain zich niet alleen met het klassiek werk bezig, maar is hij ook actief in fusion-projecten. De vermaarde groep Shakti, waarin hij in de jaren zeventig met John Mc Laughlin speelde, heeft de fusie tussen Indiase muziek en jazz zo'n beetje uitgevonden. En nu is daar ineens Remember Shakti, een nieuwe groep rond Hussain en Mc Laughlin die de draad weer hebben opgepakt. 'John Mc Laughlin kwam gisteravond nog om naar ons te kijken, in Cannes. Hij woont in Monaco. Dus waren we allemaal bij elkaar. Het was goed om hem te zien. We zijn eigenlijk net klaar met de eerste tour door India, een maand geleden. En nu gaan we in het najaar verder. In september en oktober in de VS en Canada, en in november in Europa. Het is een lange tour, dus we zijn nu ook even bij elkaar om te kijken wat we dan precies gaan spelen. We spelen ook nieuw materiaal. We hebben namelijk een nieuwe groep muzikanten. John en ik zijn de oude leden. We hebben een Zuid-Indiase mandolinespeler en de zoon van Vikku, een van de oude groepsleden, Ganesh speelt ook mee. Daarnaast zullen we steeds gastmuzikanten hebben zoals Hariprasad Chaurasia en Shivkumar.'

De groep was destijds baanbrekend met hun muziek, dus voorbeelden om naar te kijken had men niet. Ik ben dan ook benieuwd hoe zo'n fusie tot stand komt.

'Wat ik eigenlijk doe? Ik denk gewoon niet zo aan de Indiase muziektheorie. En John ook niet en vervolgens gaan we samen spelen. Dat maakt het voor ons mogelijk om niet gelimiteerd te zijn. Want als je uitgaat van Indiase muziek moet je steeds nadenken, over die frase of de patronen die je moet spelen. En dat werkt dus niet. Wat kun je dan verder nog doen? Ik beschouw de tabla gewoon als percussie-instrument, zoals bijv. de conga of drumstel. Je kan veel dingen doen met de tabla, want het is een divers instrument. Je kunt er ritme mee spelen, maar ook melodie. Je kunt er Latijnse patterns instoppen. En zo kun je er allerlei invloeden instoppen. De tabla kan dat allemaal heel makkelijk aan, en dus is het heel goed mogelijk om gewoon te gaan zitten en te spelen.'

Zakir Hussain is een bescheiden mens. Wat hij vergeet te vertellen, is dat hij eigenlijk de enige is die echt melodie op de tabla kan spelen. Niet dat velen het in navolging van hem niet ook hebben geprobeerd. Maar de subtiliteit en het gemak waarmee hij het doet, is ongeëvenaard.

'Toen Shakti voor het eerst speelde in de zeventiger jaren, was er nog geen wereldmuziek. Er was ook geen fusion, dus speelde we

gewoon samen en we hadden geen flauw idee over de mogelijkheden voor wereldmuziek. We speelden en hadden het naar onze zin en dat was het hele idee. En geen zorgen maken over traditie. En voor drums is het ook veel makkelijker dan voor een sitar- of fluitspeler om te combineren. Met ritme is het makkelijker.'

Een ander fusion-project waarmee hij opzien baarde was het veelgeprezen Planet Drum dat hij samen met Grateful Dead-drummer Mickey Hart maakte. Ze sleepten er een Grammy award mee in de wacht.

'Op dit moment ben ik erg verdrietig omdat Babatunde Olatunji een paar dagen geleden is overleden. Hij speelde ook op Planet Drum met Mickey en mij. Hij zou nog met ons optreden voor een Planet Drum reünie, maar hij is er niet meer.'

Tabla Beat Science

En dan was er nog Tabla Beat Science, de samenwerking tussen Bill Laswell en Zakir Hussain. Net op het moment dat Asian Underground over zijn eerste hoogtepunt heen was, verscheen dit meesterwerk. Waarmee aangevoeld werd dat de Zakir Hussain nog steeds met zijn neus op de nieuwste ontwikkelingen zit.

'Het is met Tabla Beat Science net als met Shakti. Het is voornamelijk ritme. Bill Laswell en ik hebben een paar projecten samen gedaan en hij doet meestal remixen van allerlei muziek. Dus hij vertelde me dat hij veel heeft gedaan met gesampled tablageluiden. Of andere Aziatische instrumenten. Maar meestal is het meer tabla dan andere dingen. Dus waarom zouden we dit soort elektronische muziek maken, met de echte tablageluiden? Want de tabla kan dit soort muziek makkelijk aan. Maar het geluid zou op deze manier warmer en menselijker klinken. We besloten dus een studio in te gaan om een track met drum&bass, tabla en echte instrumenten te creëren.

We maakten eerst de tabla-pattern en daarop hebben we de elektronische sound gebouwd. Maar we hebben het dus precies andersom gedaan, daarom was het interessant om te doen. En toen brachten we andere muzikanten zoals Sultan Khan, in de studio. Zo is de eerste cd gemaakt. De tweede is een dubbelalbum van de liveshow in San Francisco. En daar hadden we ook wat live-muzikanten. Het werd dan ook meer een liveshow. We hebben nu ook net een tour in Amerika gedaan en dat was een succes. En nu gaan we aan een derde cd denken. Ik denk dat in de wereld muziek met Asian sounds en Aziatische ideeën heel succesvol is. Tabla Beat Science is meteen een klassieker in het Asian Undergroundstijl geworden. Maar de credits voor de ontwikkeling van het genre gaan natuurlijk naar Talvin Singh. Dat weet Zakir Hussain als geen ander.

'Talvin Singh is een van de mensen die er mee begonnen is. Ik heb hem jaren geleden al in Londen in kleine clubs gezien. Toen hij al bezig was met Asian Underground-remixes en dj-sets. Hij was al met dat idee aan de slag en dat is heel wat jaren geleden. Daarna zijn mensen als Nithin Sawney er ook mee begonnen. Maar ik denk dat het Talvin Singh's idee is. Hij

is trouwens ook een hele goede tablaspeler. Ik vraag hem altijd, waarom speel je niet meer tabla? Hij heeft er veel aan gedaan om de tabla meer bekendheid te geven. Ook in deze stijl, wat een hele nieuwe manier van spelen met de tabla is. Drum& Bass en techno en zo.'

Shakti en Asian Underground lijken werelden die ver van elkaar verwijderd zijn, maar voor Zakir Hussain is er een sterke connectie.

'Deze manier van muziek maken startte in de zeventiger jaren. Er waren twee, drie groepen die met deze muziek begonnen. Shakti was er een van. Door verschillende stijlen samen te brengen ontstond eigenlijk het idee van wereldmuziek. Ik ben blij dat ik er deel van heb kunnen uitmaken, doordat ik op het juiste moment op de juiste plek was. Het begon in die jaren en kreeg vorm in de tachtiger en negentiger jaren. En ook door de meer elektronische benadering tegenwoordig, en door het naar de clubs te brengen is er een hele nieuwe muzikale beweging ontstaan. Ook door middel van 'dj-ing', wat niet alleen platen draaien is maar een nieuwe muziekcreatie met allerlei traditionele muziek, is dit verder ontwikkeld. Talvin Singh is een van de mensen die deze ideeën hebben vormgegeven. Ik ben blij dat ik dit allemaal van dichtbij heb kunnen meemaken.'

Zakir Hussain weet zijn aandacht goed te verdelen over de vele fusion-projecten en de klassieke Indiase optredens waarin hij een rol speelt. Ondanks zijn grote vernieuwingsdrift en zijn nieuwsgierigheid naar nieuwe ontwikkelingen heeft hij nooit zijn achtergrond verloochend. Ook is hij elk jaar een paar maanden in India te vinden. Hierdoor heeft men hem daar nooit laten vallen, zoals dat met Ravi Shankar destijds wel gebeurde.

Selectieve discografie:

Klassiek:

Tabla Duet (met Alla Rakha) (1996)
Essence of Rhythm (2000)
Selects (2002)

Fusion:

Mickey Hart - *Planet Drum* (1992)
Tabla Beat Science - *Tala Matrix* (2000)
Remember Shakti - *Saturday night in Bombay* (2003)

